

شاخص‌های اقتصاد ناسالم در خانواده

مهناز کریمی نژاد، سحر کاویانی

Tina_khosravan@yahoo.com

چکیده

خانواده اصیل‌ترین و بنیانی‌ترین واحد اجتماعی است. هدف‌مندی و همکاری خانواده در ابعاد مختلف عاطفی، اخلاقی، فرهنگی، اقتصادی و... پایداری و آرامش و امنیت آن را بیمه می‌کند. از آنجا که استوارترین قدم‌ها در پی عمیق‌ترین دانش‌ها برداشته می‌شود، برای بهره‌مندی جامعه از خانواده‌هایی سالم و متعالی باید اعضای خانواده را آموزش داد تا با ژرف‌نگری در مسائل مختلف مرتبط با خانواده، گام‌هایی استوار جهت ایجاد و پرورش خانواده‌ای سالم و متعالی برداریم. یکی از مسائل مهم که شالوده‌ی یک خانواده بر آن استوار است بحث اقتصاد خانواده است. اسلام که دینی تحریف نشده و برترین دین الهی است با توجه به ویژگی‌های فردی و اجتماعی انسان الگوهای دیگری مطرح ساخته که در آن پیشرفت اقتصادی خانواده با عدالت، کسب ثروت با دیگرخواهی، سودآوری با سودرسانی همراه شده است.

کلید واژه ها : خانواده ، اقتصاد ، اسلام ، تحکیم خانواده

مقدمه

اقتصاد خانواده را می‌توان چگونگی سازمان‌دهی و مدیریت منابع خانواده تعریف کرد. این منابع شامل، زمان، پول، فضای زندگی و... می‌باشد. مشخصه‌ی آن‌ها دارای یک ویژگی مشترک هستند. همه‌ی آن‌ها کمیاب هستند به غیر از منابع مادی خانواده منابعی در اختیار دارد که قابل تبدیل به پول نیست. در بیشتر موارد تجدیدپذیر هم نیست. عشق، وحدت خانواده و... از جمله این منابع هستند هر چند این منابع پولی نیست ولی برای خانواده رضایت ایجاد می‌کند

واضح است که تنها درصد کمی از خانواده ها قادر به تأمین تمامی خواسته‌ها می‌باشند. از این‌رو خانواده‌ها باید از میان خواسته‌های خود، انتخاب به عمل آورند و نیاز به انتخاب در تمامی زمان‌ها و سطوح مختلف زندگی وجود دارد. این که چه مصرف کنیم؟ چگونه مصرف کنیم؟ چقدر مصرف کنیم؟ در چه راهی مصرف کنیم؟ پرسش‌هایی است که هر روز در خانواده‌ها مطرح است. پاسخ به تمامی پرسش‌ها مستلزم تصمیم‌گیری و انتخاب است و انتخاب قلب اقتصاد خانواده است

مدیریت اقتصادی خانواده در شرایط عادی باید براساس میزان درآمدهای هر یک از اعضای خانواده و هزینه‌ها تنظیم شود، در این

میان خانواده‌هایی موفق‌ترند که در این فرمول جایی را نیز برای پس‌انداز و به اصطلاح «روز مبادا» در نظر بگیرند، چرا که به اعتقاد کارشناسان برابری هزینه‌ها و درآمد نشان از این دارد که خانواده‌ها براساس شرایط حال تصمیم‌گیری کرده است اما اگر در مدیریت اقتصادی جایی نیز برای پس‌انداز در نظر گرفته شود نشان از آینده‌نگری خانواده دارد که معمولاً این‌گونه خانواده‌ها کمتر دچار مشکلات مالی و اقتصادی می‌شوند و در مشکلات و پیشامدهای ناگوار درمانده نمی‌شوند.

اسراف و تبذیر

اسراف که یکی از شاخص‌های اقتصاد ناسالم در خانواده می‌باشد به معنی تجاوز از اندازه‌ی میانه است. تعالیم اسلامی اسراف را به صراحت، عام دانسته و از فراگیر بودن آن سخن گفته‌اند.

در قرآن کریم آمده است: «مَأْفُوقٌ الْكَفَافِ إِسْرَافٌ»؛ آنچه بیش از اندازه‌ی کفاف باشد، اسراف است.

یکی از لوازم اسراف فساد است. خواه در مالکیت مال باشد و خواه در مصرف کردن آن، و آشکار است که در پی فساد تباهی و سقوط هلاکت می‌آید. بنابراین عاقبت کار شخص مسرف چیزی جز فساد و تباهی نخواهد بود.

دین مقدس اسلام بهره‌برداری مشروع از نعمت‌های الهی و زیبایی‌های زندگی را مباح و روا و اسراف و زیاده‌روی را حرام و ناروا می‌داند و این بدان جهت است که خانواده‌ی دیندار به تناسب امکانات و توانایی و کارایی خود در برابر جامعه مسؤولیت دارد. در این صورت فرد اسراف‌کار قهراً از اجرای مسؤولیت و تعهدات اجتماعی خود باز می‌ماند و از این رهگذر بر پیکر جامعه ضربه می‌زند.

صرف نظر از اهمیت خودداری از اسراف و تبذیر در دین اسلام موقعیت خاص کشور اسلامی ما که در محاصره‌ی حکومت‌های سلطه‌گر قرار گرفته نیز قابل توجه است. اگر ما بتوانیم تجملات زندگی را حذف کنیم و اقتصاد میانه‌روی را در همه حال مد نظر و مورد عمل قرار دهیم به استقلال کشور کمک کرده‌ایم و به پیروزی نهایی نزدیک شده‌ایم.